

63/1 (SEM-2) DSC/GE2/
EDNHG/RC2026

2023

EDUCATION

Paper : EDNHG2026/EDNRC2026

(Philosophical and Sociological
Foundation of Education)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Choose the correct answer (any six) : 1×6=6

অনুদ্ব উত্তরটো বাছি উলিওৱা (যি কোনো ষয়টো) :

(a) "Philosophy and Education are two
sides of a coin." Who said this?

"দর্শন আৰু শিক্ষা হ'ল এটা মুদ্ৰাৰ ইপিটি-মিপিটি।"
কথাৰাৰ কোনে কৈছিল?

(i) Hegel/হেগেল

(ii) Herbert Spencer/হাৰ্ভাৰ্ট স্পেন্সাৰ

(iii) Ross/ৰ'জ

(iv) Bertrand Russell/বাৰ্ট্ৰাণ্ড ৰাচেল

KB23/530

(Turn Over)

(b) The term 'society' has been derived from _____ term.

'সমাজ' শব্দটো _____ শব্দৰ পৰা আহিছে।

(i) Greek
গ্ৰীক

(ii) Latin
লেটিন

(iii) French
ফৰাচী

(iv) English
ইংৰাজী

(c) Which is the first school for the child's education?

ল'ৰা-ছোৱালীৰ শিক্ষাৰ বাবে প্ৰথম স্কুল কোনখন?

(i) Family
পৰিয়াল

(ii) Society
সমাজ

(iii) Friend
বন্ধু

(iv) School
বিদ্যালয়

KB23/530

(Continued)

(d) Who said, "Education is the dynamic side of philosophy"?

“শিক্ষা দৰ্শনৰ গতিশীল দিশ” —কথাৰাৰ কোনে কৈছিল?

(i) James Ross
জেমছ ৰ'ছ

(ii) Plato
প্লেটো

(iii) John Dewey
জ'ন ডিউই

(iv) Sir John Adams
চাৰ জ'ন আদামচ

(e) Who is the father of pragmatism?

প্ৰয়োগবাদৰ পিতৃ কোন?

(i) G. S. Pierce
জি. এচ. পিয়াৰচ

(ii) Durant
ডুৱাৰ্ট

(iii) Plato
প্লেটো

(iv) Hegel
হেগেল

KB23/530

(Turn Over)

(4)

(f) Who among the following is an exponent of realism?

তলৰ কোনজন ব্যক্তি বাস্তৱবাদৰ সৃষ্টিকৰ্তা ?

(i) Rousseau

ৰুচো

(ii) Montessori

মণ্টেচৰী

(iii) Bertrand Russell

বাৰ্ট্ৰেণ্ড ৰাচেল

(iv) Rabindranath Tagore

ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ

(g) "Past is dead and future is uncertain, so we have to pay our attention on present." This main tenet is initiated by

“অতীত হ’ল মৃত আৰু ভৱিষ্যৎ হ’ল অনিশ্চিত, গতিকে আমি বৰ্তমানৰ প্ৰতি মনোযোগী হোৱা উচিত।” এই ধাৰণাটো আছিল

(i) pragmatism

প্ৰয়োগবাদ

(ii) realism

বাস্তৱবাদ

(iii) idealism

আদৰ্শবাদ

(iv) naturalism

প্ৰকৃতিবাদ

KB23/530

(Continued)

(5)

(h) 'We feeling' is the characteristic of

‘আমি ভাবনা’ হ’ল

(i) secondary groups

স্বল্প সন্মুখ বৈশিষ্ট্য

(ii) primary groups

প্ৰাথমিক সন্মুখ বৈশিষ্ট্য

(iii) Both of the above

ওপৰৰ দুয়োটা

(iv) None of the above

ওপৰৰ কোনোটোৱেই নহয়

(i) The author of the book, *Emile* is

Emile নামৰ গ্ৰন্থৰ ৰচয়িতা হ’ল

(i) Aristotle

এৰিষ্টটল

(ii) Kant

কাণ্ট

(iii) John Dewey

জ’ন ডিউই

(iv) J. J. Rousseau

জে. জে. ৰুচো

KB23/530

(Turn Over)

(i) The book, *School and Society* was written by
School and Society নামৰ কিতাপখনৰ লিখক হ'ল

(i) M. K. Gandhi

এম. কে. গান্ধী

(ii) Socrates

ছক্রেটিচ

(iii) John Dewey

জ'ন ডিউই

(iv) Aurobindo Ghose

অৱবিন্দ ঘোষ

2. Answer any five of the following questions :

2×5=10

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ যি কোনো পাঁচটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is education as science?

বিজ্ঞান স্বৰূপে শিক্ষা কি ?

(b) Mention two functions of education.

শিক্ষাৰ দুটা কাৰ্য উল্লেখ কৰা।

(c) Write the name of two philosophers of idealism.

আদৰ্শবাদৰ দুজন দাৰ্শনিকৰ নাম লিখা।

KB23/530

(Continued)

(d) Mention two methods of teaching of pragmatic philosophy.
প্ৰয়োগবাদী দৰ্শনৰ দুটা শিক্ষা পদ্ধতি উল্লেখ কৰা।

(e) What do you mean by educational sociology?

শিক্ষা সমাজবিজ্ঞান বুজিলে কি বুজা ?

(f) "Education as a bipolar process." Explain.

“শিক্ষা হ'ল এক দ্বি-পাক্ষিক প্ৰক্ৰিয়া।” ব্যাখ্যা কৰা।

(g) Write two characteristics of secondary groups.

গৌণ সমূহৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

3. Answer any six of the following questions :

5×6=30

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ যি কোনো ছয়টাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Explain about the scope of philosophy.

দৰ্শনৰ পৰিসৰৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

(b) What are the different principles of naturalism as a philosophy?

প্ৰকৃতিবাদ দৰ্শনৰ বিভিন্ন নীতিসমূহ কি কি ?

KB23/530

(Turn Over)

- (c) Explain five methods of teaching of idealism.
আদৰ্শবাদৰ পাঁচটা শিক্ষা পদ্ধতিৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।
- (d) Write about the aims of education of realism.
বাস্তববাদৰ শিক্ষাৰ লক্ষ্যৰ বিষয়ে লিখা।
- (e) What are the main features of basic education?
বুনিয়াদী শিক্ষাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ দিশবিলাক কি কি?
- (f) Write the importance of educational sociology.
শিক্ষা সমাজবিজ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সম্পৰ্কে লিখা।
- (g) Mention the five characteristics of সমূহৰ পাঁচটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।
- (h) Write the differences between primary groups and secondary groups.
প্ৰাথমিক সমূহ আৰু মাধ্যমিক সমূহৰ মাজত পাৰ্থক্য লিখা।

KB23/530

(Continued)

- (i) Write a note on social stratification and education.
সামাজিক স্তৰায়ণ আৰু শিক্ষাৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা।
- (j) Write a short note on the relationship between Philosophy and Education.
ফিল'চফী আৰু শিক্ষাৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
4. Answer any two of the following questions :
10×2=20
- তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ লিখা :
- (a) Explain education as a social process.
Analyze the functions of education in social progress.
2+8=10
সামাজিক প্ৰক্ৰিয়া স্বৰূপে শিক্ষাক ব্যাখ্যা কৰা। সামাজিক প্ৰগতিৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষাৰ কাৰ্যাবলী বিশ্লেষণ কৰা।
- (b) Discuss about the contributions of John Dewey towards modern education. 10
আধুনিক শিক্ষাত জ'ন ডিউইৰ অৱদান আলোচনা কৰা।
- (c) What is social change? Write about education as a factor of social change.
2+8=10
সামাজিক পৰিৱৰ্তন কি? সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ এক উপাদান স্বৰূপে শিক্ষাৰ বিষয়ে লিখা।

KB23/530

(Turn Over)

(10)

(d) Mention the main principles of pragmatism. Discuss the contributions of pragmatism towards methods of teaching and role of teachers. 2+4+4=10
প্রয়োগবাদৰ মূল নীতিসমূহ উল্লেখ কৰা। শিক্ষাদান পদ্ধতি আৰু শিক্ষকৰ ভূমিকাৰ ওপৰত আগবঢ়োৱা প্ৰয়োগবাদৰ অৱদানসমূহ আলোচনা কৰা।

5. Answer any one of the following questions : 14

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Explain education in the light of naturalism. Evaluate Rousseau's negative education in the perspective of modern education. 14

প্ৰকৃতিবাদৰ ধাৰণাৰে শিক্ষাক ব্যাখ্যা কৰা। কটোৰ নেতিবাচক শিক্ষাক আধুনিক শিক্ষাৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰে মূল্যায়ন কৰা।

(b) What is social interaction? Mention two kinds of social interaction. Discuss about the educational implications of social interaction. 2+2+10=14

সামাজিক আন্তঃক্ৰিয়া মানে কি? সামাজিক আন্তঃক্ৰিয়াৰ দুটা প্ৰকাৰ উল্লেখ কৰা। সামাজিক আন্তঃক্ৰিয়াৰ শিক্ষাগত মূল্য সম্বন্ধে আলোচনা কৰা।

(11)

(c) What are the main principles of idealism? Discuss the contributions of idealism towards education. 14
আদৰ্শবাদৰ মুখ্য নীতিসমূহ কি কি? শিক্ষাৰ ওপৰত আদৰ্শবাদৰ অৱদানসমূহ আলোচনা কৰা।

***